

CO BY BYŁO, GDYBY
ZWIERZĘTA MÓWIŁY?

BAŚKA MURMAŃSKA

KARTA PRACY

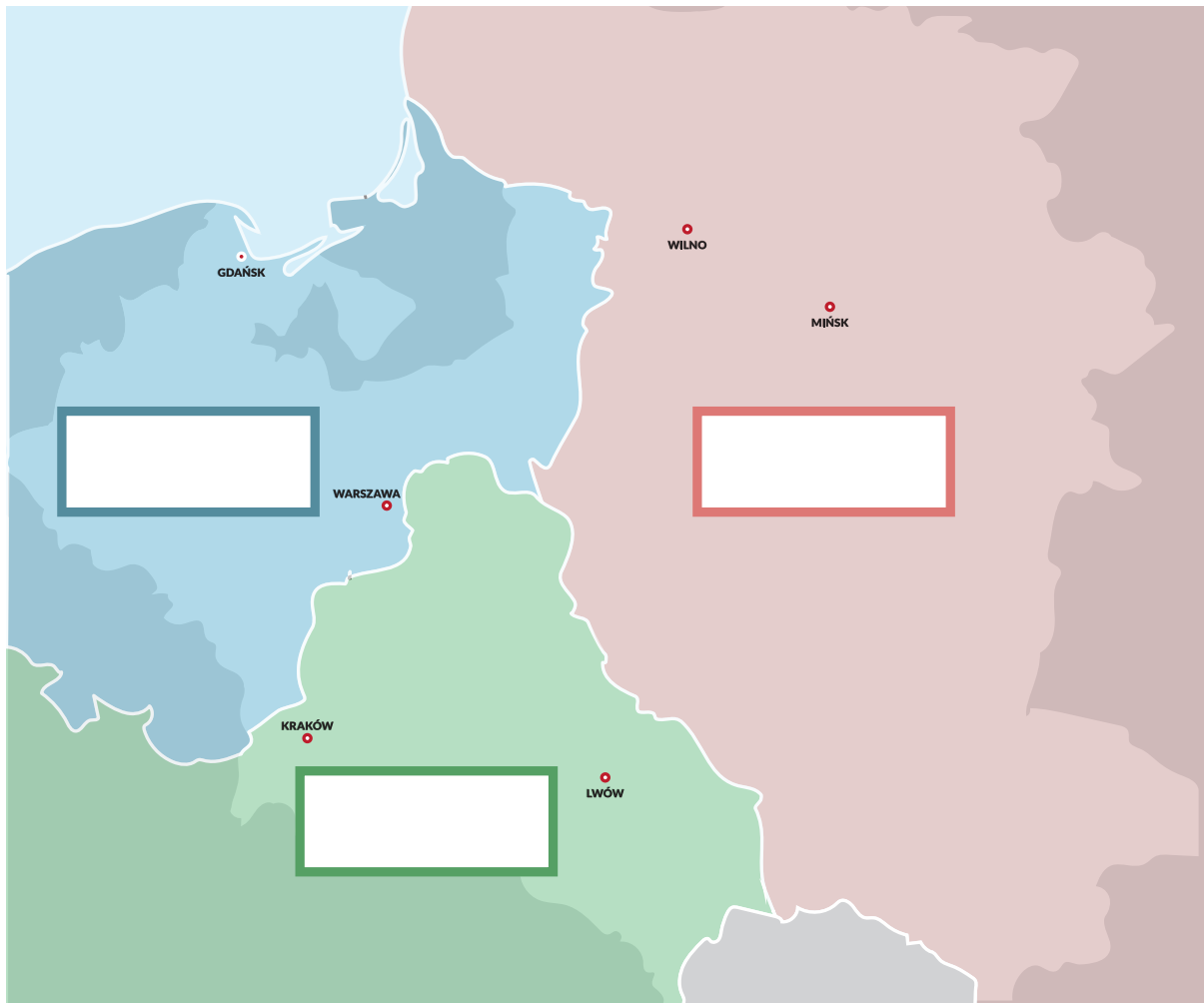
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

**PRZYSTANEK
HISTORIA**
Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki

**#Moja
NIEPODLEGŁA.**

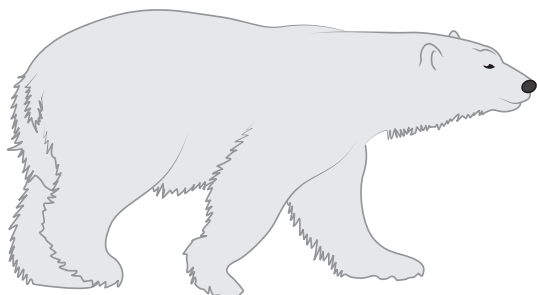
ZABORY

1. Podpisz państwa, które dokonały rozbiorów Polski.

2. Podpisz zdjęcie →

.....
.....

WALKA O NIEPODLEGŁOŚĆ. POWSTANIE LISTOPADOWE

Powstanie listopadowe przeciwko Rosji trwało od listopada 1830 r. do października 1831 r. Rozpoczęło się w Warszawie pod budynkiem Arsenалу, czyli miejsca, gdzie znajdował się magazyn broni. Moment wybuchu powstania przedstawiony jest na obrazie.

3. Opisz co widzisz na obrazie.

Marcin Zaleski, Cykl Listopadowy, Wzięcie Arsenалу

.....

.....

.....

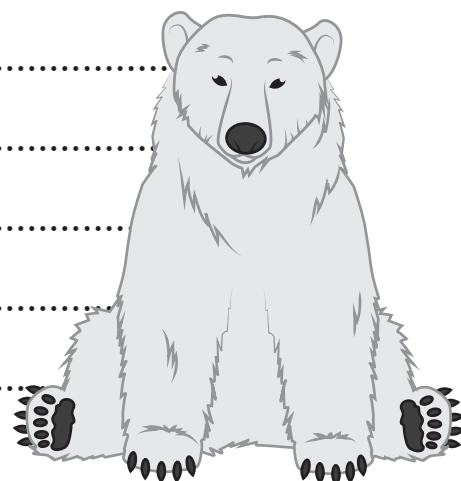
.....

.....

.....

.....

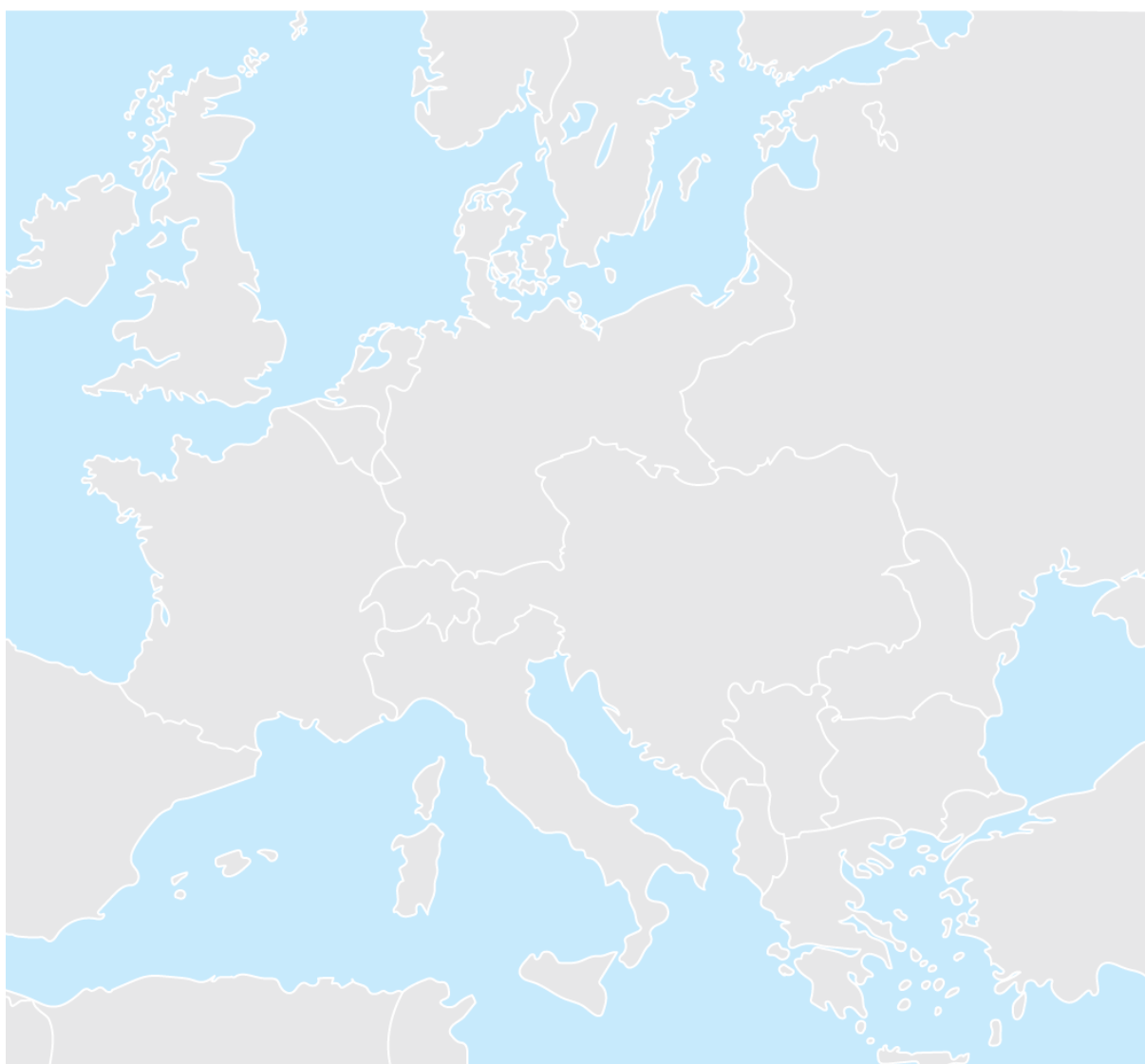
.....

PIERWSZA WOJNA ŚWIATOWA

5. Podpisz główne państwa, które ze sobą walczyły podczas pierwszej wojny światowej. Jednym kolorem pokoloruj Państwa Ententy, a drugim Państwa Centralne

6. Oglądając film o Baśce Murmańskiej, uzupełnij zdania:

Pierwsza wojna światowa wybuchła w ..... roku. Polacy podczas pierwszej wojny światowej służyli w armiach różnych ..... , często przeciwko sobie. Jedną z osób, które walczyły o niepodległość Polaki, był Józef..... , to on sformował ..... Polskie przy wojsku ..... Pierwszy oddział nazywał się Pierwsza ..... Kadrowa.

7. Posłuchaj piosenki i uzupełnij brakujące słowa:**„Pierwsza kadrowa”**

Raduje się serce, raduje się ..... ,
gdy pierwsza ..... na wojenkę rusza.

Ref.

Oj da, oj da dana, ... kochana,
nie masz to jak pierwsza, nie!

Chociaż do ..... długą mamy drogę,
przecież jednak dojdziem, byleby iść w .....

Ref.

Oj da, oj da dana, kompanio ..... ,
nie masz to jak pierwsza, nie!

Kiedy wybijemy po drodze ..... ,
ładne warszawianki będziem .....

Ref.

Oj da, oj da dana, kompanio kochana,
nie masz to jak ..... , nie!

A więc piersi naprzód, ... głowa,
bośmy przecie pierwsza kompania .....

Ref.

Oj da, oj da dana, kompanio kochana,
nie masz to jak pierwsza, nie!

8. Przeczytaj fragment wspomnień księżnej Marii Lubomirskiej i odpowiedz na pytania:

„Dzień dzisiejszy należy do historycznych, do niezapomnianych, do weselszych, do triumfalnych! Jesteśmy wolni! Jesteśmy panami u siebie! Stało się i to w tak nieoczekiwanych warunkach... Od wczesnego ranka odbywa się przejmowanie urzędów niemieckich przez władze polskie. Już przekazano w nasze ręce Cytadelę, która zajął batalion wojska polskiego z majorem Szyndlerem na czele... Niemcy zbaranieli, gdziekolwiek się bronią, zresztą dają się rozbrajać nie tylko przez wojskowych, ale przez lada chłystków cywilnych... Dziwy, dziwy w naszej stolicy!”

Pamiętnik Księżnej Marii Zdzisławowej Lubomirskiej
1914-1918

a) Jakie emocje towarzyszyły autorce wspomnień 11 listopada 1918 roku?

.....

.....

.....

b) Co 11 listopada 1918 roku robiły polskie władze, wojsko oraz cywile w Warszawie?

.....

.....

.....

9. Przyjrzyj się uważnie obrazowi, i wpisz w dymki zdania, które mogłyby wypowiedzieć poszczególne osoby.

Two empty speech bubble shapes for writing answers.

Stanisław Bagiński,
„Rozbrajanie Niemców w Warszawie”

Two empty speech bubble shapes for writing answers.

10. Oglądając film o Baśce Murmańskiej wymień wydarzenia, które miały miejsce 11 listopada 1918 roku.

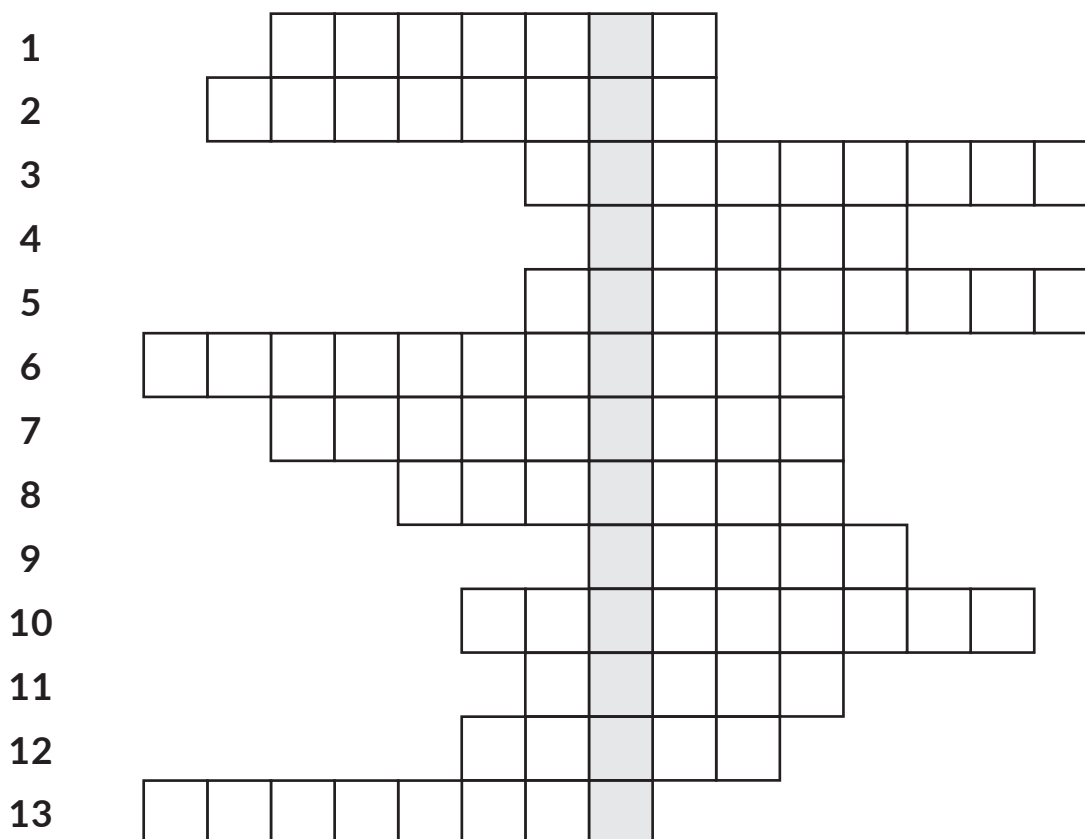
11. Porównaj godło, które Polska miała po odzyskaniu niepodległości w 1918 roku z obecnym godłem Polski. Wypisz pięć podobieństw i pięć różnic.

PODOBIENSTWA

RÓŻNICE

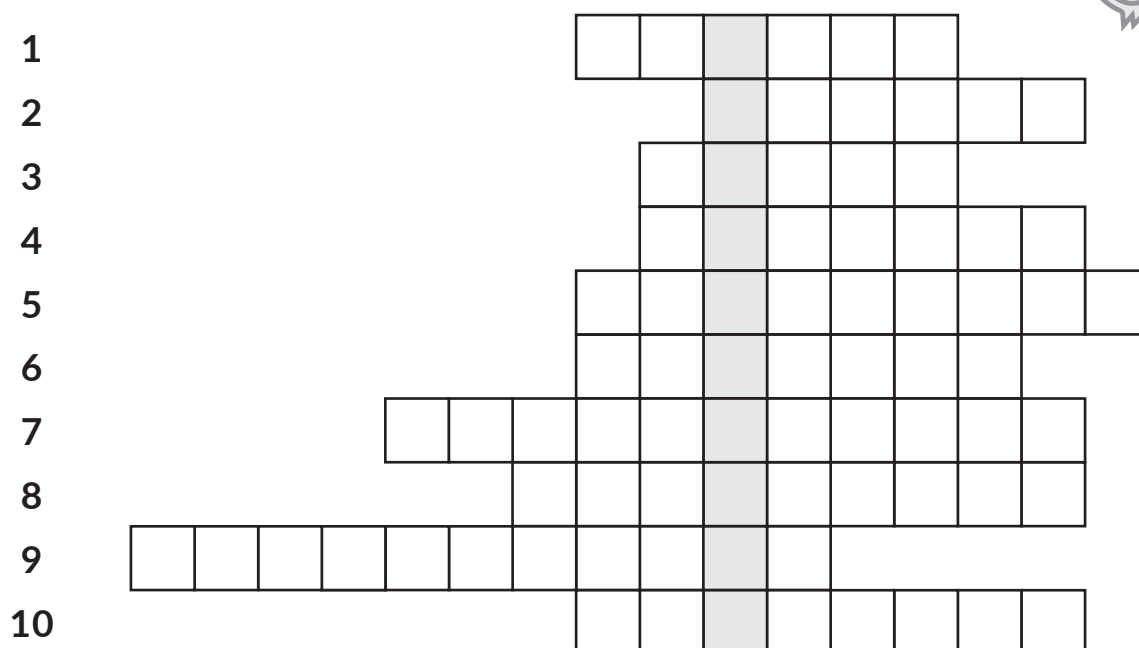

12. Rozwiąż krzyżówkę:

1. Podaj nazwę polskiego wojska, które zostało założone przez Józefa Piłsudskiego.
2. Pierwszy oddział wojska stworzonego przez Józefa Piłsudskiego nosił nazwę Pierwsza ..... Kadrowa.
3. O Prusach oraz Austro-Węgrzech podczas pierwszej wojny światowej mówiono: państwa .....
4. Podaj nazwę kraju, który był jednym z zaborców Polski. Dzisiaj to państwo nazywa się inaczej.
5. Jak nazywały się walki zbrojne przeciwko zaborcom?
6. W latach 1830-31 miało miejsce powstanie .....
7. Józef Piłsudski po powrocie do Polski został ..... wodzem armii polskiej.
8. Francję, Anglię i Rosję podczas pierwszej wojny światowej nazywano państwami .....
9. Po odzyskaniu niepodległości Polska miała biało-czerwoną flagę oraz nowe .....
10. Podaj nazwisko człowieka, który odegrał ważną rolę podczas walki o Polskę.
11. Podaj nazwę jednego z zaborców Polski. Krajem tym rządził car.
12. Podaj imię niedźwiedzia polarnego, który służył w polskiej armii.
13. Piłsudski odmówił złożenia przysięgi na ..... obcym władzom.

BAŚKA MURMAŃSKA

13. Obejrzyj film o Baśce Murmańskiej i rozwiąż krzyżówkę.

1. Na jakim placu w Warszawie niedźwiedzica Baśka podała łapę Naczelnikowi państwa polskiego?
2. Jak nazywała się miejscowość, w której mieszkała Baśka w odrodzonej Polsce?
3. Jak nazywało się państwo (jeden z zaborców Polski), w którym urodziła się Baśka?
4. Jak nazywa się obszar dookoła Bieguna Północnego, gdzie Baśka spędziła dzieciństwo?
5. Jak miał na imię autor książki *Dzieje Baśki Murmańskiej*?
6. Miejsce, w którym mieszkała Baśka, miało na celu obronę Warszawy, czyli ..... Polski.
7. Jak nazywali się żołnierze, z którymi Baśka przybyła do Polski?
8. Jak miał na nazwisko naczelnik państwa polskiego, któremu Baśka podała łapę?
9. Jak miał na nazwisko autor książki *Dzieje Baśki Murmańskiej*?
10. Jak nazywa się budynek obronny, w którym mieszkali żołnierze?

14. Przeczytaj fragment „Dzieje Baśki Murmańskiej”, Eugeniusza Małaczewskiego i postaraj się przedstawić najważniejsze sceny w trzech kadrach.

Po paru tygodniach pobytu w Modlinie Oddział wraz z nieodłączną Baską wybrał się do Warszawy, aby się sprezentować przed Naczelnikiem Państwa.

Był to pamiętny dla stolicy dzień. Tłumy wyległy przed Dworzec Wiedeński, by powitać żołnierzy, poprzedzanych wojenną Legendą, jakiej od czasów San-Dominga nie znały polskie dzieje.

Z muzyką na czele, wybijając potężnie trzema stami nóg takt po bruku, niby cepami po klepisku, szedł Baon Murmański ku Placowi Saskiemu. Dzień był pochmurny, grudniowy, lecz żołnierzom twarze jaśniały, niby od słońca: czuli, że są sławni i waleczni, że imponują wszystkim naokół. Rozpierała ich próżność, właściwa żołnierzowi, maszerującemu z orkiestrą wobec tłumu cywilnego i młodych kobiet.

Baśka w poczuciu wagi chwili kroczyła obok Smorgońskiego, nie rozglądając się i niczemu nie dziwiąc, była już bowiem bardzo dobrze wychowaną osobą.

Obok maszerujących szeregów, chodnikami i ulicą rwał potok ludzki. Przewracał się, zawadzając o małe dzieci i psy, rozbijał kolana i łby o słupy latarni, wpadał z rozdziawioną gębą pod tramwaje i samochody, zrywał się z ziemi i biegł dalej na złamanie karku, byleby nie stracić z oczu białej niedźwiedzicy. W mig dowiedziano się o jej imieniu i szmer: „Baśka, Baśka!» elektryzującymi kręgami rozchodził się w tłumie. A ona, słysząc swe imię, tysiacogębną famą wokół powtarzane, zhardziła jeszcze bardziej i szła już, nie wiedząc dobrze, czy to ją prowadzą za Oddziałem na łańcuchu, czy może ona raczej tych trzystu ludzi przed sobą popędza.

Tak doszli na Plac Saski. Olbrzymi Sobór o cebulastych kopułach wywarł na Baśce głębokie wrażenie. Nie mogła sobie tylko przypomnieć narazie, gdzie mianowicie coś podobnego już widziała. Aż wspominała się jej architektura lodowych gór, pływających po Oceanie Lodowatym. Jedno do drugiego było podobne wprost uderzająco.

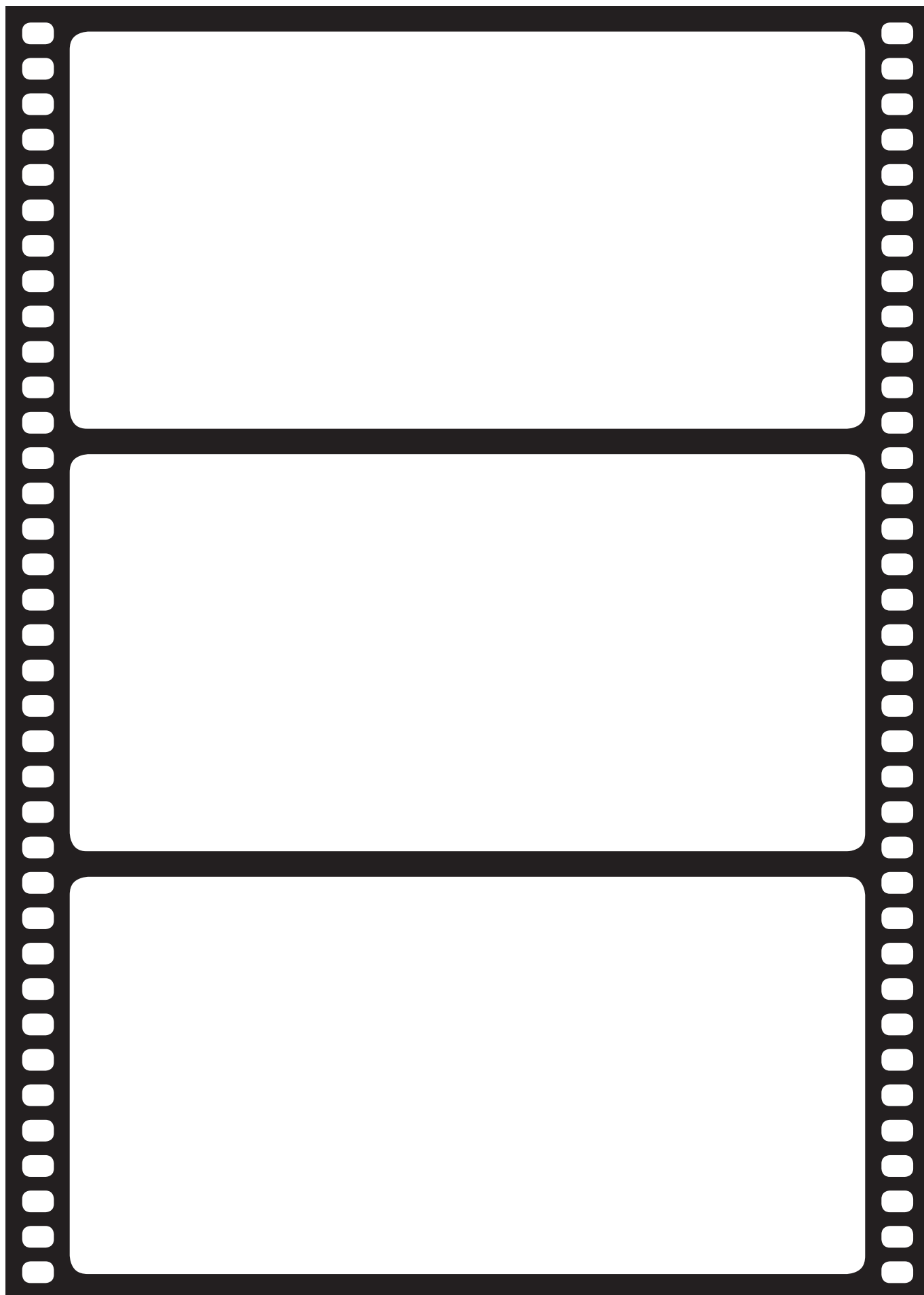
Po krótkiej mszy polowej, oraz po długich przemówieniach generałów i biskupów, które Baśka wysłuchała z pobłażaniem, nadeszła chwila defilady przed Naczelnikiem Państwa. Naczelnik bardzo się spodobał Baśce. Nigdy go przedtem nie widziała, jednak odrazu, z pierwszego rzutu oka, doszła do przekonania, że ten wysoki człowiek, w skromnym szarym płaszczu, z krzaczastymi brwiami i wąsami, jest na tym placu figurą naczelną, naczelniejszą od Smorgońskiego, który ją, Baśkę, trzyma na łańcuchu i uczy rozumu ogniem i żelazem, naczelniejszą od Dowódcy Oddziału, którego się Smorgoński boi, jak Baśka ognia, ba! naczelniejszą nawet od niej samej, od Baśki, na którą wszystkie zwracają się oczy! Gdy Naczelnik, chcąc ją pogłaskać, wyciągnął rękę, bez namysłu podała mu łapę, wykonawszy przytem coś jakby dyg ceremonjalny, jakiegoby się nie powstydziała – najwytworniejsza Dama Dworu. Rozeszli się, bardzo z siebie nawzajem zadowoleni.

Podczas defilady Baśka wywołała w tłumie widzów prawdziwy entuzjizm: piękny to był widok, gdy szła na tylnych łapach, dorównywając wzrostem Smorgońskiemu, krok w krok z nim i resztą Oddziału, zaś w momencie, przepisany ustawą, zwróciła łeb do Naczelnika, salutując go dziarsko, jak szeregowy żołnierz w marszu.

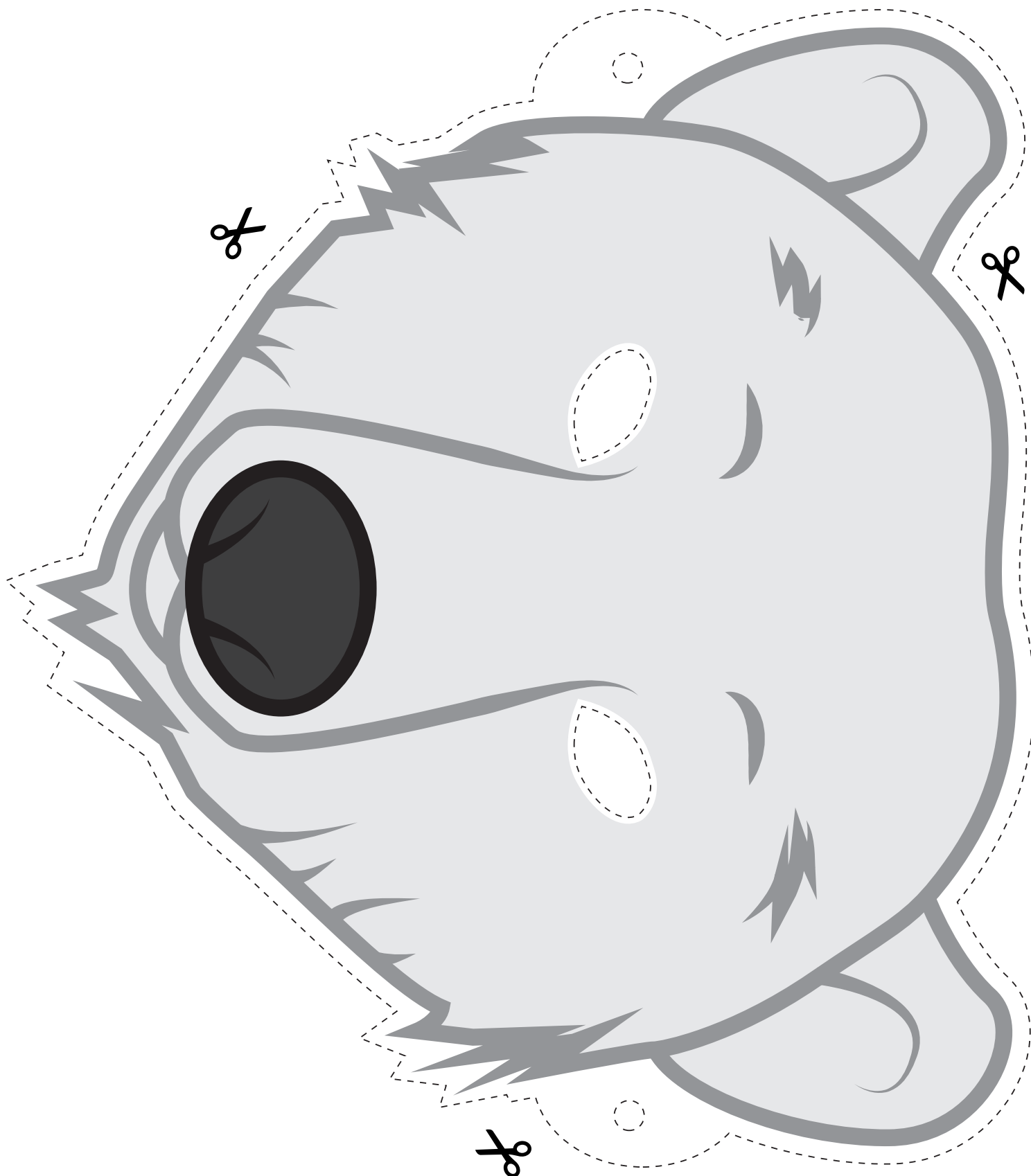
Wywaliła przytem na śnieżną biel futra ćwierćtokciowy jęzor o barwie świetnej amarantu.

Chciała bowiem w ten sposób zapomocą doboru żywych kolorów zmanifestować wobec Naczelnika i asystujących mu misyj zagranicznych, że przynależy do Narodu Polskiego i do jego Historji.

Istna burza oklasków była nagrodą Baśki za polityczne credo, wyrażone tak śmiało, pięknie i z takim taktem.

15. Wytnij maskę niedźwiedzicy. Dzieci mogą wykleić ją watą oraz przyczepić gumkę, dzięki której maska będzie trzymała się na głowie.

16. Zagrajcie w grę

Przeczytaj uczniom fragment książki Eugeniusza Małaczewskiego pt. „Dzieje Baśki Murmańskiej”. Podziel dzieci na kilka zespołów. Dla każdej grupy na podłodze narysuj kredą, bądź wyklej taśmą kształty, które będą imitować kry lodowe. W każdym z zespołów wybierana jest jedna osoba, która zakłada maskę niedźwiedzicy, która nie ma wyciętych otworów na oczy. Zespół ma wydawać polecenie głosem w taki sposób, żeby uczeń wcielony w niedźwiedzicę skakał z kry na krę i nie wpadł do lodowatego morza. Która grupa pierwsza przejdzie wszystkie kry, wygrywa.

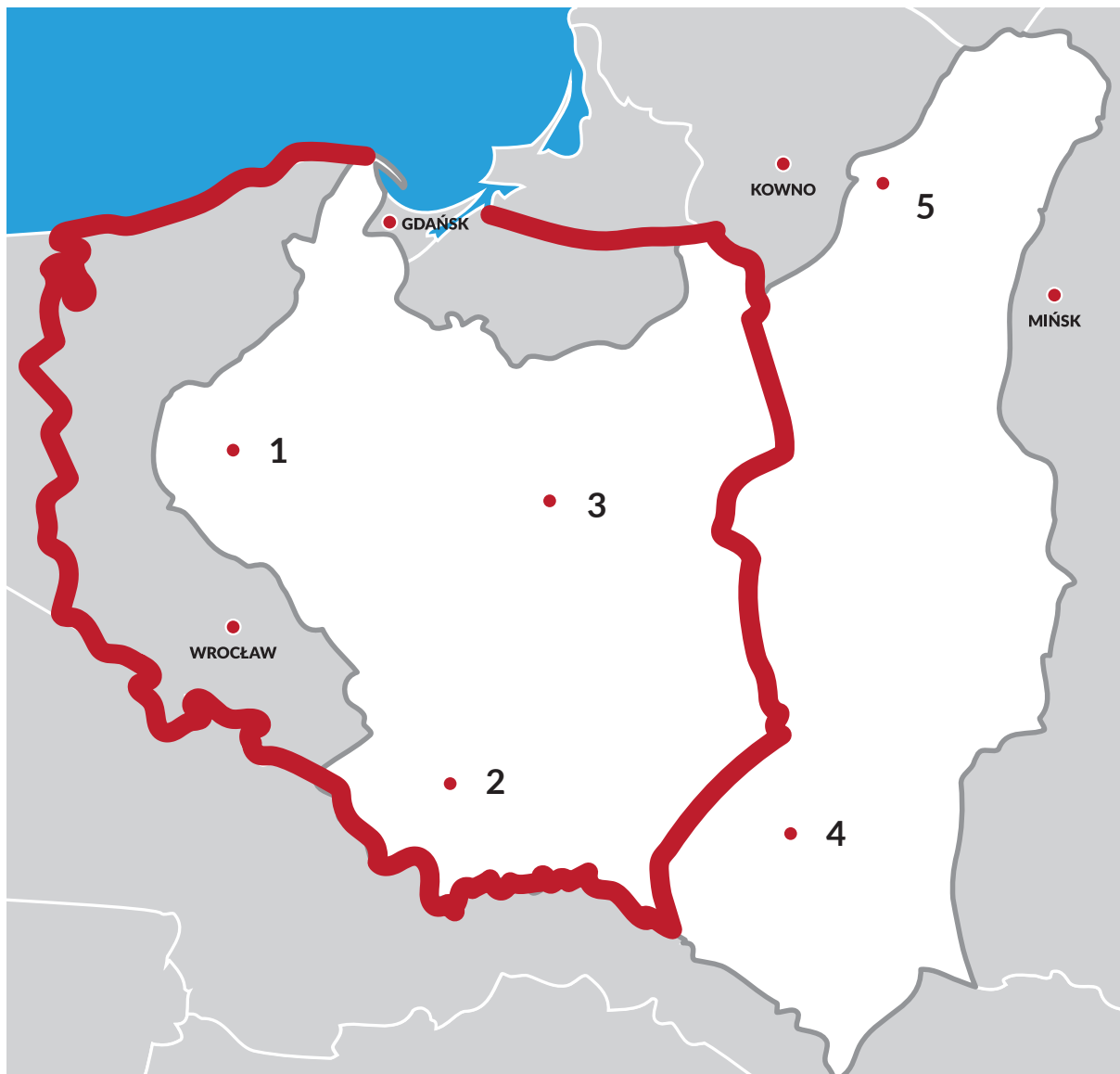
Baśka przyszła na świat od razu w pięknym futerku białym, z pyszczkiem pełnym śpiczastych zębów, zdrowych i mocnych, jak u młodego psa; zaś w łapach, zakończonych niedołączonymi jeszcze pazurami, przyniosła właściwą swemu gatunkowi, wrodzenie doskonałą umiejętność bytowania w żywiole wodnym, na wzór ptactwa morskiego, które posiada sprawność pływacką w upłetwionych nogach od chwili wyklucia się z jajka.

Stara niedźwiedzica w chwilę po rozwiązaniu czuła się tak dobrze, jakby nie położnicą była, ale noworodkiem: kwestja przyzwyczajenia odbywać połogi w szczerem morzu, pod gołym niebem, na pośnaniu z pękających lodów, w temperaturze R. 45° niżej zera. I natychmiast wstąpił w nią duch wojowniczy, zażarty, rozjuszony, jakiego wnet nabierają te łagodne w istocie stworzenia, skoro tylko wywiodą małe.

Tegoż jeszcze dnia wypadło matce i córce puścić się wplaw przez ponure, rozbałwanione wielkim wiatrem morze, aby się dostać na najbliższy ląd. Zmusił ich do tego wypadek, mający wszelkie znamiona katastrofy żeglarskiej. Oto lodowa tratwa, na której płynęły, nadwerężona nieustannym szturmem fal, rozpękła się niespodziewanie na kilka kawałów, niezdatnych wskutek pomniejszenia tonażu do niedźwiedziej nawigacji. A dokonało się to z trzaskiem, przypominającym wiwatowy wystrzał armaty średniego kalibru. (...)

Potęga wiatru rosła, wydmuchując z wodnej otchłani nieskończone łańcuchy wysokich fal. Olbrzymie bałwany o płetwiastych, załamanych grzbietach toczyły się jeden po drugim nakształt lewiatanów[3], przewracających się wśród ciężkiego pluskania z boku na bok. Ryczało morze, ryczała wniebogłoso stara niedźwiedzica, borykająca się z nawałą. Baśka, uczepiona ze wszystkich sił pyszczkiem do kosmatego uda matki, zamknawszy szczelnie swe szczenięce jeszcze, nawpół ślepe oczka, płynęła niby łódka, holowana przez statek. Na progu życia poznała, co to jest wielki strach.

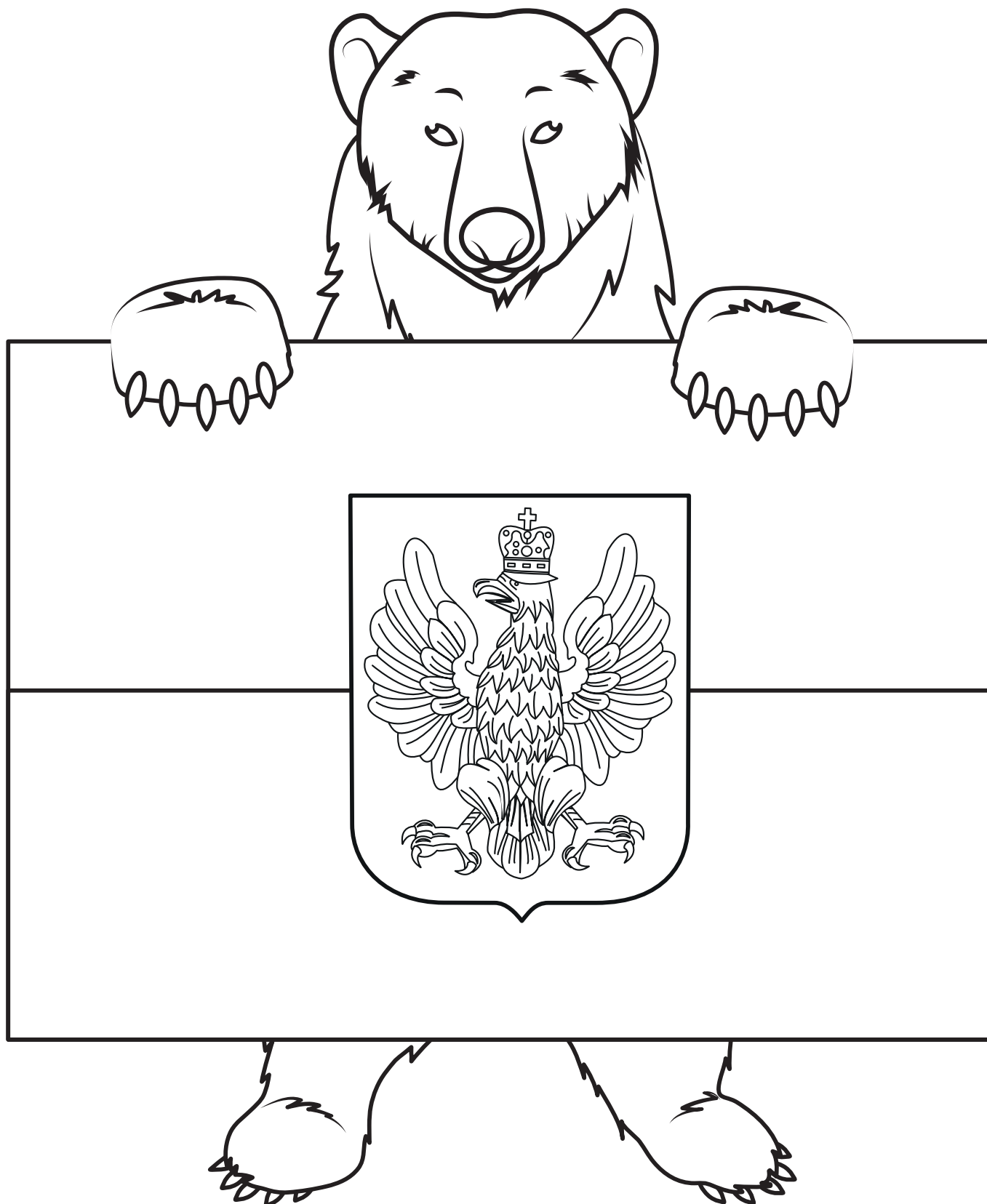
17. Na mapie podpisz miasta, które są zaznaczone kropkami.

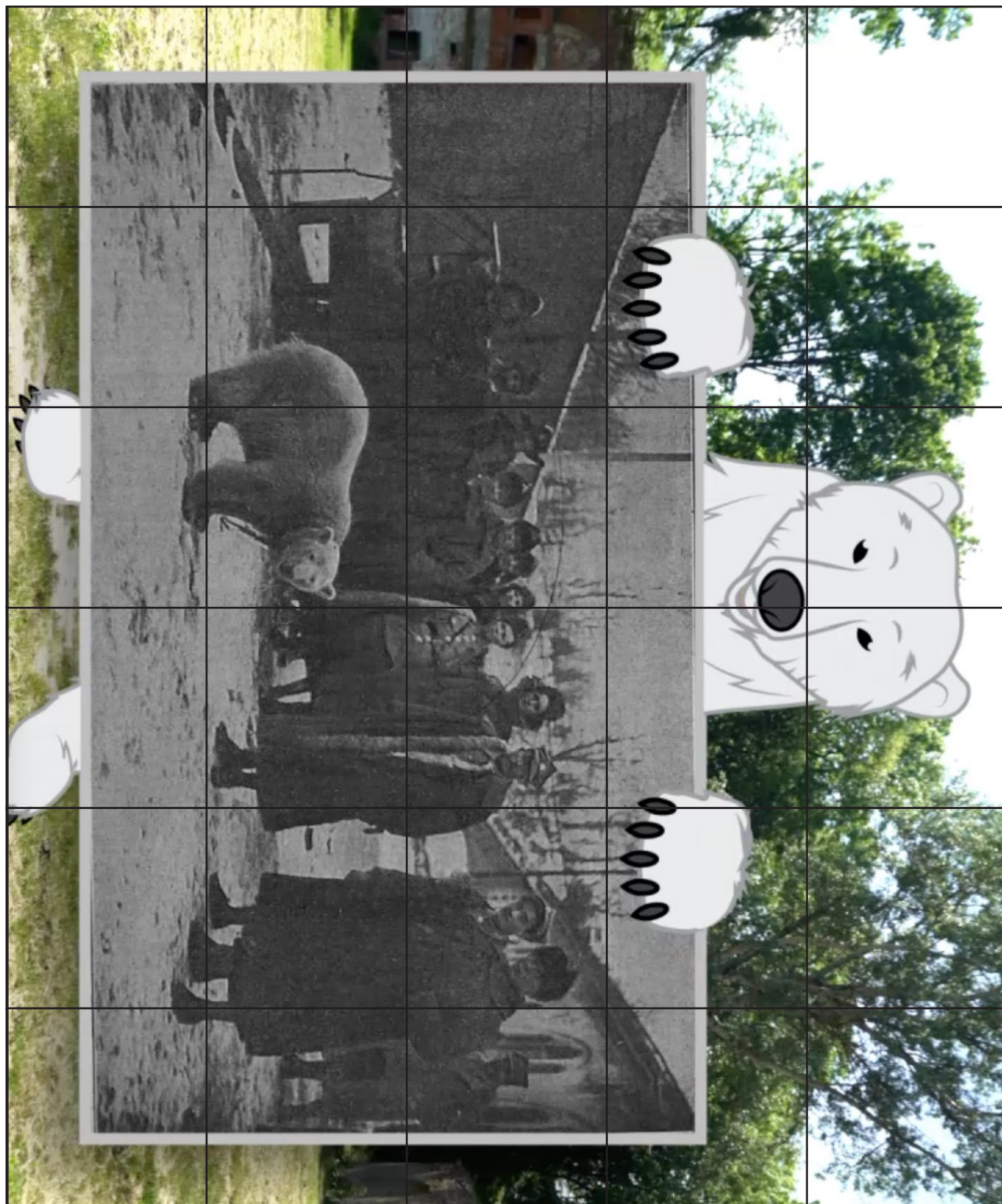
- 1. ....
- 2. ....
- 3. ....
- 4. ....
- 5. ....

MATERIAŁY DODATKOWE: KOLOROWANKA

MATERIAŁY DODATKOWE: PUZZLE

MATERIAŁY DODATKOWE: PUZZLE

